

T.C.
KADİR HAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FİLM VE DRAMA BÖLÜMÜ
(OYUNCULUK)

**WILLIAM SHAKESPEARE'İN MACBETH OYUNUNUN
LADY MACBETH
KARAKTERİ TEMELİNDE YORUMU
VE ÇALIŞMA SÜRECİ**

Yüksek Lisans Tezi

EVİRİM SOLMAZ

İstanbul, 2011

T.C.
KADİR HAS ÜNİVERSİTESİ

**WILLIAM SHAKESPEARE'İN MACBETH OYUNUNUN
LADY MACBETH
KARAKTERİ TEMELİNDE YORUMU
VE ÇALIŞMA SÜRECİ**

EVİRİM SOLMAZ

S.B.E.Film ve Drama (Oyunculuk) Yüksek Lisans Programında Hazırlanan

Yüksek Lisans Tezi

Danışman : MÜGE GÜRMAN

İstanbul, 2011

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT.....	III
1. BÖLÜM : GİRİŞ.....	1
1.1 Konusu.....	1
1.2. Kapsamı.....	1
1.3. Amaç.....	2
2. BÖLÜM : KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	3
2.1. Ön Araştırma.....	3
2.2. Prova Sürecindeki Gelişmesi.....	8
3.BÖLÜM : ÇALIŞMA SÜRECİ.....	12
3.1. Yöntem, Araçlar ve İlerleme Süreci.....	12
4.BÖLÜM : SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	20
5.BÖLÜM :	
EKLER.....	23
EK 1 .Macbeth Performans, Oyun Metni.....	24
KAYNAKÇA.....	52

ÖNSÖZ

2007 yılının Bahar Döneminde başlayan Film ve Drama Yüksek Lisans Bölümü'ndeki Oyunculuk eğitimimin, kesin bir dille söylemeliyim ki, oyunculuk algımın ve oyunculuğumun üzerinde çok önemli etkileri olmuştur. Okumam için bana destek veren, bu okulu ve bu bölümü bana öneren Sayın Müjdat Gezen'e, bakış açımı ve oyunculuğumu derinden etkileyen hocalarım Sayın Müge Gürman'a, Sayın Ayşenil Şamlıoğlu'na, sinemaya bakışımında yeni ufuklar açtığı için Sayın Övgü Gökçe'ye, performansı ve dramaturjiyi derinlemesine irdemeleyi bana öğreten ve oyunculuğumun yanı sıra öğretmenliğime de bu alanlarda büyük katkı sağlayan Sayın Çetin Sarıkartal'a gönülden teşekkür ederim.

Son derece sancılı geçen provalar süresince, tez oyunuma emeklerini ve desteklerini veren sevgili dostlarım Feyza Sanalan Zengin'e, Yüksel Aymaz'a, Abdullah Yücel'e, Ahmet Ertem'e ve rol arkadaşım Mete Gürman'a teşekkürlerimi sunarım. Eğitimimde ve özellikle tez sürecinin zor zamanlarında yanımda olan, akademik yaklaşımlarıyla bana yardımcı olan sevgili dostum Ceylan Esen'e, yardımlarını esirgemeyen çok sevgili Aysel Uzuner'e, Feyza Zaim'e, Ömer Tecimer'e, Burcu Önen'e, Oğuzhan Toracı'ya ve seçtiğim bu yolda yalnız olmadığımı hissettiren sevgili aileme çok teşekkür eder, çalışmanın tüm ilgililere yararlı olmasını dilerim.

İstanbul, 2011

Evrin Solmaz

ÖZET

WILLIAM SHAKESPEARE'İN MACBETH OYUNUNUN LADY MACBETH KARAKTERİ TEMELİNDE YORUMU VE ÇALIŞMA SÜRECİ

Solmaz, Evrim

Film ve Drama (Oyunculuk) Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı : MÜGE GÜRMAN

2011, 53 sayfa

Film ve Drama Yüksek Lisans Programı'nda oyunculuk eğitimi gören Evrim Solmaz tarafından William Shakespeare'in "Macbeth" adlı oyunu ele alınmıştır. Bu çalışmada, Shakespeare'in Macbeth oyunundaki LadyMacbeth sahneleri ve tiratları bir araya getirilerek, Müge Gürman'ın düzenlemesiyle yeni bir metin oluşturuldu. Bu tezde Grotesk Sahneleme Tekniği ile performansın oluşumu ve çalışma sürecine ait deneyimi aktarıldı.

Anahtar Kelimeler : Macbeth, Performans, Grotesk, Gerçeküstü Oyunculuk

ABSTRACT

THE PREPARATION PROCESS FOR THE CHARACTER LADY MACBETH IN MACBETH WRITTEN BY WILLIAM SHAKESPEARE

Solmaz, Evrim

MFA in Film and Drama

Supervisor : Müge Gürman

2011, 53 pages

The play named the “Macbeth” written by William Shakespeare, has been chosen and considered by Evrim Solmaz who has been training in Film and Drama Master’s Program. In this study, Lady Macbeth’s parts of plays and long declamatory speech is combined together in Shakespeare’s Macbeth and a new text is formed by Muge Gurman’s preparation. In this thesis, the formation of Grottesque Techniques and Performance and the preparation process depending on the experience is transferred.

Key Words : Macbeth, Performance, Grottesque, Surrealistic Acting

1.GİRİŞ

1.1 Konusu

Bu çalışma, Shakespeare'in Macbeth oyununda, yalnızca Lady Macbeth karakterinin yer aldığı tüm tirad ve sahnelerin bir araya getirilmesiyle oluşturulan bir oyunun çalışma ve performans sürecini ele alır.

1.2 Kapsamı

Macbeth oyununu bir cinayet fenomeni olarak ele aldık ve sonuçlarını irdelemeye çalıştık. Cinayete ve sonuçlarına odakladığımız ve aslında çok karakterli bir oyun olan Macbeth oyununu tek bir kadın oyuncu ile bir erkek sesi ve gölgesi kullanarak gerçekleştirdiğimiz bu çalışma, Lady Macbeth karakteri üzerine odaklanmamızı da sağladı.

Çalışma, Macbeth oyununda işlenen cinayetin kaçınılmaz hükmünü bir süreç, özellikle de Lady Macbeth'in katıldığı bir süreç olarak ele alıyor. "Hırs ve açgözlülükle, hakkı olmayanı elde etmek için kendi doğasına ve ilahi adalete ters düşmeyi göze alarak bu büyük suçu işleyen kişi, günahının bedelini ödemekten kaçamaz" ön yargısından-hükmünden yola çıkıyor.

Cinayet, insan doğasına aykırıdır ve en büyük günahdır. Lady Macbeth, "*Kimin haddine bizden hesap sormak,*" sözü ile kendisini cezalandırabilecek hiç bir mercii

olmadığını ifade eder fakat ilahi adalet ve insanın doğası, yani vicdan baskısı Lady Macbeth'in benliğini sarar ve ele geçirir. Böylece hesap soracak mercii var olmuş olur. Çalışma ayrıca, işlenen cinayete, eldeki kan lekelerine; *“Biraz su siler götürür bu işi.”* yaklaşımındaki Lady Macbeth'in yanılığını ve sonuçlarını kapsıyor. Vicdan baskısıyla her gece aynı kâbusla uyurgezer bir halde ölüme doğru giden Lady Macbeth'in, kendisini bu noktaya getiren süreci hatırlaması (olayları geri sarması) ve sürecin onu ölüme götürmesini içeriyor.

1.3 Amaç

Shakespeare'in Macbeth'indeki Lady Macbeth karakterinin performansını gerçeküstü, grotesk üslupla çalışmayı ve karakteri de oradan deneyimlemeyi istedim. Grotesk, hâkim olmadığım, fakat izlerken çok hoşlandığım bir üsluptu. Öte yandan, groteski araştırmanın mantıksal yaklaşımda da farklılık gerektireceğini düşündüm. Böylesi bir proje kapsamında irdeleneceğim/araştıracağım groteskin Lady Macbeth karakterini ve eylemini daha derinlikli olarak ve ummadığım yönleriyle keşfetmemi sağlayacağını düşündüm. Araştırma süreci bunu doğruladı. Ayrıca bu çalışma kapsamında, beden ve ses kullanımıyla ilgili yeni bilgiler edinmeyi de amaçladım.

2.KAVRAMSAL ÇERÇERVE

2.1 Ön Araştırma

Macbeth oyununu Lady Macbeth karakteri üzerinden yorumlamaya karar verdikten sonra danışmanımın da önerisiyle ilk olarak, oyundaki Lady Macbeth sahnelerini ve tiratlarını metindeki sıra ile bir araya topladık. Arka arkaya toplanan bölümler okundu; kolâj ve şitirih çalışması yapılarak (danışmanımın daha önce düzenlediği Cadıların Macbeth'i metninden de faydalanarak) son haline getirildi. Burada ilginç olan şu ki; sadece Lady Macbeth'in tirad ve sahneleri bir araya geldiğinde ortaya çıkan metin ile orijinal Macbeth metni arasında dramaturjik olarak büyük bir uyum vardı. Yeni oluşan metin, oyunun bütününe anlatmaya yetiyordu. Bu da yazarın ve kurgusunun büyüklüğünün bir başka ispatı oldu benim için. Böylece elimizde Lady Macbeth odaklı yeni bir metin oluştu. Bu yeni düzenlenmiş metin ile Shakespeare'in Macbeth'i arasındaki en büyük dramaturjik fark, bana göre, oyunun finalidir. Shakespeare'in Macbeth'inde oyun Macbeth'in ölümüyle ve tahta Malcolm'un geçmesiyle son bulurken, danışmanımın düzenlediği metinde oyunun finali, Lady Macbeth'in ölümü ve Macbeth'in, anlatıcı olarak sahne almasıyla son bulur. Kurgu, tüm oyun boyunca Lady Macbeth'in, olanları hatırlaması, olayları geriden son ana sarışı ve yarı şuurlu, uyku halinde her gece, mektup sahnesinden itibaren yaşanılanları tekrar tekrar hatırlaması ve son hatırlamada ölüme giden süreci üzerine kurulmuştur. Perde arkasında gölgesi ve sesi ile varolan Macbeth, Lady Macbeth'in ölüm sürecinde itekleyici gücü oluşturur. Shakespeare'in Macbeth'inde Lady Macbeth'in ölümünün hemen arkasından Macbeth'in öldürülmesi ile gerçek adalet sağlanır. Ancak orjinal metni bilmeyen izleyici için, bizim oyunumuzun Macbeth'in

kendisini cinayet işlemeye sürükleyen karısından intikam almış gibi görünme ihtimali yüksektir. Ancak yeni oluşan metinde de orjinal metinde de, Macbeth’de Lady Macbeth ; kraliçe olması sadece erdemli kralın katli ile mümkün olan bir Lady’nin , cinayet sonrasında vicdan azaplarında boğulmasını konu alır. Bu çalışma, Koşulların niyetine uygun olduğu ilk fırsatta , kralı öldürmek için hemen hazırlıklara başlayan Lady Macbeth, beşeri olmayan varlıklarla irtibata geçerek, kadınlığın getirdiği zaafın ortadan kalkması için vicdanını “kısmi felce” uğratar. Ayinle içine girdiği motivasyonla ve kadınlığının cinsel iktidarını kullanarak, Macbeth’in ve cinayetin kontrolörlüğünü ele almasının ve cinayete birlikte vicdanın bu “kısmi felç hali’nin” çözülmeye başlamasıyla Lady Macbeth’in ölümüne kadar olan sürecin performansını içerir. Aşağıda bahsettiğim tüm çalışmaların sonucunda; cinayet için gereken motivasyonu vicdanını baskılayarak bulan Lady Macbeth’in, eylemi gerçekleştirmesinin akabinde kontrolünden çıkan vicdanının baskısı altında ölüme gidişinin performansını gerçekleştirdiğimi söyleyebilirim.

Lady Macbeth’in ilk tiradı olan mektup sahnesinin prova alımıyla çalışmalara başladık. Yaklaşık üç ay boyunca sadece bu ilk sahnenin okuma ve oyunculuk provaları alındı. Bu sahnenin ağırlığı, Lady Macbeth’in daha girişte üç hal ile karşımıza çıkmasından ve rejinin isteklerini algılamaya ve uygulamaya çalışmamdan kaynaklanıyordu. Bu üç hal ile kastettiğim şudur: Mektup okuma tiradı ile cin çağırma tiradının birbirinin içerisine geçirilmesi ile tek tirad haline dönüşmüş metinde, birinci hal mektup okuyan kadın, ikinci hal ayin yapan kadın, üçüncü hal ise, akabinde Macbeth’in sahneye girmesiyle onu karşılayan Lady Macbeth’dir. Böylelikle sahnede üç hal mevcut olmuştur. Lady Macbeth’in ayin yapan – cin çağırma halini çalışırken içine girdiğim psikoloji neticesinde

ayinde adı geçen sembolleri araştırmaya koyuldum. İlk olarak yılan Kültü'nü incelemeye başladım. Bu konu ile ilgili;

*Kazım Mirşan'ın Tespitleri / Yılan Kültü
(<http://www.angelfire.com/tn3/tahir/trk93a.html>)

*http://www.blogcu.com/sargon/Adem_ve_Havva

*http://www.blogcu.com/sargon/Adem_ve_Havva

* <http://sargon.blogcu.com/>

*Geçmişten Günümüze Yılan Kültü / Yazar Natan /
(<http://www.turandursun.com/forumlar/member.php?s=7c1ae675af2f38c3293cd7b074ba82c8&u=7800>)

* Yılanın evrimi;

(<http://www.bilgipasaji.com/forum/kesifler-amp-buluslar-359/18522-yilanin-evrimi.html>)

.*Yılan Kültü (<http://www.angelfire.com/tn3/tahir/trk93b.html>)

* Yılan Sembolü, Sarah F. Gordon (<http://www.theosociety.org>)

gibi sayfaların yanı sıra, birlikte yazarı belli olmayan birçok yazı okudum. Bu yazılardan edindiğim bilgiler ışığında, Lady Macbeth'in yılanlardan beklentisinin, kendisinin zayıf yanlarını- vicdanını “kısmi felce” uğratmak olduğu kanaatine vardım. Ayininde cinayet için ihtiyaç duyduğu tüm motivasyonu beşeri olmayan varlıklarla ve yılanlarla sağladıktan sonra doğadan da uygun ortam için isteklerde bulunuyordu. Tüm bunlar ayinin zihinsel/eylemsel sürecini oluşturuyordu. Sözü geçen okumalar sırasında metindeki düalite ile ilk kez karşılaştım. Şöyle ki; yılan şifacı özelliği ile hayat kurtarmayı simgelerken, zehiri ile ölüme yol açabiliyordu. Okumalarım sırasında karşılaştığım ve başlangıçta aklımın karışmasına yol açan da bu ve benzeri pek çok düalite sonraları iyice fark ettiğim üzere, metnin, danışmanımın rejisinin ve hatta tüm oyun kurgusunun altyapısını oluşturacak, her biri düalitenin üzerine oturacaktı. Bunu fark ederek kullanmam ve bu prensip üzerinden yaratıcı malzeme geliştirebilmem zaman aldı.

Dönemi ve yazarı araştırmaya koyduğum esnada William Shakespeare ile ilgili spekülasyonlara rastladım. Bazı araştırmacılar kendilerince bir takım göstergelere dayanarak tüm Shakespeare oyunlarının aslında Sir Francis Bacon tarafından yazıldığını iddia ediyorlardı. İddialarını dayandırdıkları sebepler ilgimi çekti ve ben de 1500 ile 1700 yılları arasındaki İngiliz Kraliyet tarihini ve Macbeth oyununun da yazıldığı dönemde yaşamış ve sarayda önemli görevlerde bulunmuş olan F.Bacon'u incelemeye başladım. Bacon ile ilgili yaptığım araştırmalar sonucunda kendisinin Gül Haç inisiyesi ve Hıristiyan Masonu olduğunu, oyunlarının metinlerine Gül Haç mistizmini, sembol ve şifrelerini gizlediğini öğrendim. Ayrıca kabalistik rakamsal şifrelemelerle, “ying yang” felsefesiyle ve simyayla ilgilendiğini de öğrendim. Bu bilgiler beni metnimdeki sembolleri araştırmaya, keşfetmeye sevk etti. Her cümlede simgesel olarak anlatılmak istenileni bulmaya çalışırken; *Semboller ve Yorumları (Necmettin Ersoy)* ve *Kökenleri ve Anlamlarıyla Semboller ve İşaretler (Kathryn Wilkinson)* isimli kaynaklardan faydalandım. Kullandığım bazı kelimelerin simgesel anlamını bilmek, oyuncu olarak yorumlarken imgelemimi ve tonlamalarımı yani kısacası aktarımımı etkiledi; yönlendirdi.

Oyunu tam anlamıyla anlamaya çalışırken, *Martin Lings'in Shakespeare'in Kutsal Sanatı*, kitabını da okuduktan sonra oyunda sezilen Hıristiyan öğelerine daha da vakıf oldum. Bu öğeler, İncil'de bahis edilen ilk günah, düşünüş ve İsa Mesih'in kurtarıcı olarak geleceğine dair hikâyelerdir ve oyun İncil'deki bu hikâyelerin bilgisi üzerine oturtulmuştur. Kavradığım kadarıyla oyun Hıristiyan öğretisi ile birlikte ele alınmalıdır. Çünkü Macbeth ancak bu bağlamda ifadesini bulur. Ben İncil'deki hikâyeyi (ilk günahı) öğrenerek yazarın varmak istediği noktaya oyuncu olarak riayet ederek katkıda bulundum.

Danışmanımın rejisi ile yazarın kurgusuna ve dayanak noktalarına uyumlu oyunlar ve malzemeler bulmaya çalıştım.

Oynadığım metnin düzenlemesini yapan danışman hocam, orijinal metindeki Hecate karakterini de Lady Macbeth'e yükledi. Böylece Hecate araştırmalarına ve okumalarına da giriştim. Hıristiyan yaklaşımıyla baş cadı olarak bilinen Hecate'nin daha eski dönemlerde şifacı ve yön gösterici olarak bilinmesi ilginçti. Düalite sürekli olarak karşıma çıkıyordu. Provalarımızda danışmanımın anlatmak istediğini tam zıttından ve en yüksek yerden göstermemi istemeleri sonucunda, oyunun temel anlatım prensibinin de düalite olduğunu kavramaya başladım.

Bu okumaların beraberinde dönemin kültürel yapısını incelemek gerekiyordu. Danışmanım, Lady Macbeth'in kral Duncan'ı karşılama sahnesinin dansını araştırma sorumluluğunu bana vermişti. Bu sebeple dönem müziklerini, müzisyenlerini ve saray danslarını incelemeye koyuldum. Bu çalışma, kraliçe edasını fiziksel olarak anlamamı da sağladı. Elisabeth dönemi saray danslarını içeren videolar izledim. Saray adımları ve dansları ile ilgili bilgileri bu videolardan ve koreograf Salima Sökmen'den edindim. Bu bilgileri kimi zaman bire bir, kimi zaman deforme ederek kullandım.

Oyunda kullanılacak müziklerin araştırması sırasında (her ne kadar danışmanım bulduğum müzik parçalarını kullanmasa da) dönem müzik ve müzisyenlerini araştırdım ve tüm masa başı ve evdeki düşünsel çalışmalarım süresince dönemin en önemli müzisyenleri olan İngiliz *William Bryd* ve *Thomas Tallis*'in müziklerini dinledim.

Ayrıca dönem ile ilgili aşağıda adı geçen filmleri izledim:

*Akira Kurosawa / Kanlı Taht (Macbeth)

*Boleyn Kızı / Other Boleyn Girl / Justin Chadwick

*Elisabeth / Shekar Kapur

*Aşık Shakespeare / Shakespeare In Love / John Madden

2.2 Prova Sürecindeki Gelişmesi

Lady Macbeth karakterini oluştururken yaptığım ön araştırmalar karakterin işleyiş kanallarını net bir biçimde ayrıştırabilmemen neden oldu. Bu ayrıştırma sayesinde kadını kimliklerine rahatça ayırabildim. Tavrı ve konuşma yaklaşımları arasındaki farklılıkları ortaya koyabilmek daha kolay oldu. Şöyle ki ayınlar sırasındaki tavrı, Macbeth'e olan tavrı, kral Duncan'ı karşılarırkenki tavrı, Lady ile kraliçe olduğu zamanlarda ki tavırları ve Hecate olduğundaki tavrı birbirinden farklıydı. Ön çalışmalar bu tavırların biçimlerini ortaya koymama yardımcı oldu. Örneğin “imbik” kelimesinin sembolik anlamını öğrenmem bu kelimeyi simgelediği biçimde ima ederek performe etmemi sağladı.

Oyunun üslubu gerçek üstü ve grotetesk anlatımla kuruldu. Bu üslup en üst düzeyde stilize etmekle mümkün olduğundan zaman zaman kendiliğinden komik anlar çıkmaktaydı. Örneğin kralı karşılama sahnesinde kullandığım dans koreografisine fazladan adım eklemem hem kadının durumunun altını çiziyor hem de komik bir görüntü oluşturuyordu. Kısacası danslara orijinaline uygun çalışmış olmama rağmen, üslup gereği figürlerin deforme edilmesi, bir yandan kadının gerçekliğiyle uyum sağladı, bir yandan da komik oldu.

Yazarın oyunu Hıristiyanlık bağlamından ele aldığı bilgisinden yola çıkarak, ilk sahnede kadının Macbeth'i ikna etmek üzere, kadınlığını hayvansı biçimde kullanarak dört ayak üzerinde söylediği ; *“Bakışın ellerin dillerin gülsün.”* repliğini bakışlarımla haç çıkararak kullandım. Ya da başka bir örnekle: İncil'de bahsi geçen ilk günahın metinde denk geldiği noktayı görmem zor olmadı. Cinayeti işlemekten vazgeçen Macbeth'i kadınlığını kullanarak ikna eden Lady Macbeth, Macbeth'i günaha uydurmayı başarmıştı.

Bütün bunların paralelinde daha önceleri eğitimini aldığım Tai Chi ve Kung Fu öğretilerini oyunumda fiziksel olarak kullandım. Özellikle Tai Chi'nin, ying yang felsefesinin hareketlerle ifadesi, düaliteyi anlatmak için çok elverişli oldu. Ying yang'da bahsi geçen “zıtlıkların uyumu” felsefesi ya da “evrenin denge prensibi” oyunun anlatımı için doğru malzemeyi sağlıyordu. Nitekim birçok yerde danışmanıma getirdiğim eylemsel örnekler oyunda kullanmak üzere kabul edildi. Ying yang felsefesini biraz açacak olursam, her mesafeye eşit pozisyon alış, denge, evrenin temelini oluşturan ve onun tekâmülünü sağlayan karşıtlıklar bütünü diyebiliriz. Ying; Dişi'dir, Ay'dır, Gece'dir, Edilgen'dir, Yer'dir, Negatif'dir, Soğuk'tur...Yang; Eril'dir, Güneş'tir, Gündüz'dür, Etken'dir, Gök'tür, Pozitif'tir, Sıcak'tır. (*Çinlilerin Gölge Boksı “TAIJIQUAN”/ M.Harun Soydan, “ Marvin Smalheiser'den çevrilmiştir.”, www.vadiruhu.com/kung-fu.html*)

Tai Chi Chuan ise Çin menşeli bir savaş sanatı, hareketli meditasyon ve sağlık sistemidir. Tai Chi ; esas, nihai, en temel, ana kaynak anlamlarına gelir. Ve “ying- yang” olarak bilinen sembolle ifade edilir. Chuan ise “yumrukların kullanılması“ ya da “ dövüşmek “ anlamlarına gelir. Literatüre baktığımızda kökleri beş bin yıl öncesine kadar dayandırılan Tai Chi Chuan'ın, aşağıdaki tanımlamalara karşılık geldiğini görüyoruz;

- *Hareketli Meditasyon
- *Harekete Dönüştürülmüş Bilgelik
- *Enerjinin Dansı
- *Ana Dövüş Stili
- *Dao Savaşçı-Rahibinin Uygulaması
- *Ying Yang'ın Hareketleri

Kung Fu'yu tanımlamaya çalışırsam; kısaca, gong (kung) emek, fu zaman demektir. Gong-fu'nun uzun anlamı, bir işe, sanata, uğraşa ya da bilime uzun süreli emek vererek beceri geliştirmektir. Kararlılıkla çalışıp beceri geliştirmek bu kavramın anahtar düşüncesidir. Yedi yıla yakın zamandır Wing Tzun Kung Fu ile uğraşiyor olmanın verdiği tecrübe ile provalar süresince, bazı fiziksel hareketleri daha kontrollü ve zorlanmadan gerçekleştirdiğimi söylemeliyim. Yukarıda bahsi geçen uzak doğu felsefeleri ile gerek Macbeth metninin içerisindeki düal anlatım yakınlığı, gerekse grotesk üslubun ihtiyaç duyduğu fiziksel yaklaşımların açısından bağlantı kurdum. Birçok oyun fikrini bu yaklaşımları kaynak olarak danışmanıma sundum ve kafamda da bu yönlü değerlendirdim.

En önemlisi ise bana göre ön araştırmalarda farkına vardığım düalite idi; altını çizmek istediğim her aktarımı zıttıyla düşünmeme neden oldu. Gerek metni çözümlerken gerekse danışmanımın rejisini ve grotesk anlatımın inceliklerini anlarken düalitenin nasıl ifade bulacağını görmeye başladım. Bu ana kurguydu.

Lady Macbeth'in içindeki düalite, ölümüne kadarki sancılı sürecini oluşturuyordu. Bu süreci anlatırken kullandığım en önemli bilgi, dramaturjik araştırmaları ve metin analizi yaparak bulduğum düalite ile grotesk üslubun tersinden yüz etme yaklaşımının birleşmesi ile ifade buldu.

Orijinal Macbeth oyun metninde, Perde 1 Sahne 7’de yer alan Macbeth & Lady Macbeth sahnesi, danışmanım tarafından Lady Macbeth’in Macbeth’i cinsel iktidarını kullanarak ikna ettiği “sevişme sahnesi” olarak yorumlanmıştır. Dramaturjik yaklaşımını değerlendirdiğimde ve danışman hocamın yaklaşımdaki dayanak noktalarını sorguladığımda şöyle bir analize vardım: Macbeth’in cinayetten vazgeçişini ; *“Sevgini de böyle bileceğim bundan sonra. İstemekte yiğit, yapmaya gelince korkak.”* diyerek karşılayan Lady Macbeth, aralarında başlayan tartışmadan Macbeth’in erkekliğini kışkırtarak galip gelir. Sahne sonunda Macbeth’in ; *“Sen yalnız erkek çocuk doğur. Yalnız erkek hamuru yoğurmalı bu amansız gücün senin.”* repliklerinden de anlaşılacağı üzere Macbeth, Lady Macbeth’in durak tanımayan kuvvetine hayranlık beslemekle beraber, bu kuvvete tabi olmaktadır. Lady Macbeth’in büyük bir savaşçı olan Macbeth’e karşı bu üstün durumunu, cinsel yaşamlarında Lady Macbeth’in Macbeth’e karşı daha baskın olmasından kaynaklandığını düşündük. Macbeth’in ; *“Beni mahmuzlayan tek şey kendi yükselme hırslım. O da bir atlayış atlıyor ki atın üstüne, Öbür tarafına düşüyor eğerde duracak yerde.”* repliklerinin cinsel yaşamlarını da betimleyen bir durum olduğunu düşündük. Lady Macbeth’in ; *“İstemekte yiğit yapmaya gelince korkak”* replikleri yine yataktaki Macbeth’i betimliyordu bizim için.

Macbeth’in yataktaki erki Lady Macbeth’in çabaları ile mümkün olmaktadır. Macbeth’in bu zaafını, eksik erkekliğini kontrol eden ve onun kendisini “tam erkek” hissetmesini sağlayan Lady Macbeth, dolayısıyla Macbeth üzerinde erk ve kuvvet sahibi oluyordu. Böylesi bir komutana nasıl olur da karısı böylesine hükmeder? Lady Macbeth’in

bu cüreti nereden kaynaklanmaktadır? Sorularına tüm yanıtları bu sahnede bulduk ve bu sahneyi bu sebeple ve bu çalışmalar neticesinde “sevişme sahnesi” olarak yorumladık.

3. ÇALIŞMA SÜRECİ

3.1 Yöntem, Araçlar ve İlerme Süreci

Oyunun Grotesk Sahneleme Üslubuyla sahnelenmesi ve danışmanımın oyunu, Lady Macbeth’in her gece gördüğü aynı rüyanın bir tekrarı biçiminde kurması, bize reji ve oyunculuk bakımından geniş olanaklar sağladı. Üslubu gereği oyun, oyuncunun beden, ses, tonlama ve ritim bağlamında yüksek performansına gereksinim duyuyordu. Zıtlıkları gerçek üstü anlatmaya çalışırken, ifade ettiğim her durumun fenomenini yaratmaya çalıştım. Bu da fiziksel anlatımın aksiyonunu başat unsur haline getiriyordu. Anlatımın performansa dayalı kurgusu beni de ifadelerimde, bedensel ve ses kullanımlarında bu yönlü arayışlara itti.

İlk olarak mektup sahnesini çalışırken Macbeth sahneye girdikten sonrası için kadının hayvansı bir form almasını isteyen danışmanım, kadınla uyumlu bir hayvan düşünmemi istedi. İlk önce yılanla özdeşleştirmeyi düşündüm fakat daha sonra bunun yerine vahşi bir kedi olması konusunda hem fikir olduk. “Vahşi Kedi” fikrinde anlaşmış olsak da, aramalar esnasında bedensel olarak yılanı tavırları, tıslamaları ve söylemleri deneyimledim. Söylemlerimde yılanı tavrı ararken Tibetli Monkların ayinlerindeki gırtlak kullanımlarını ve boğaz titreşimlerini dinlemeye, anlamaya ve taklit etmeye çalıştım. Bu

çalışma kimi yerlerde tonlamalarım ve sözsöz ifadelerimde yer buldu. Örneğin Lady Macbeth'in ilk sahnede Macbeth'e söylediği; "*içinden zehirli bir yılan ol*" cümlesi bu teknik ile söylendi.

İkinci sahne olan kral Duncan'ı karşılama sahnesinde danışmanım, Lady Macbeth'in kral ile konuşmasında farklı bir ses kullanmasını ve bu sesi bulmamı istedi. Bu ses kendi kendine mektup okuyan kadından, kocasına karşı şehvetle yaklaşan erk sahibi kadından çok daha farklı renkte ve ritimde olmalıydı. Ben de şan derslerinde daha önceleri tecrübe ettiğim kafa sesini kullanmayı denedim. Bu kafa sesi beni de yabancılaştırıyor ve bu da oyuncu olarak işime yarıyordu. Bana yabancı gelen bu sesle samimi olmaya çalışmak, sanıyorum Lady Macbeth'in riyakârlılığının ifadesini kolaylaştırdı. Nitekim danışmanım tarafından da kabul gördü. Aynı sahnede kralı karşılararken araya kısa bir karşılama dansı da koymak isteyen danışmanım bu dansı bulma sorumluluğunu bana verdi. Elizabeth dönemi saray danslarını inceleyerek, buradan aldığım teknik ve tavır kurallarını gözeterek, bunlarla beraber koreograf Salima Sökmen'in kompozisyonu ile laflarımın aralarına bu minik dansı monte ettik. Dansın bitmiş halini danışmanıma göstermeden önceleri dansın nasıl bir şey olacağı konusunda kendisine bilgi verirken, biraz da karikatürize ederek yaptığım taklitler kendisinin hoşuna gitmişti zaten. Koreografi ortaya çıktıktan sonra danışmanıma gösterdiğimde bu çalışmayı biraz deforme etmemi istedi. Ben de daha önceleri taklit ederken yaptığım bazı fazla adımları ve bakışları ekleyerek ortaya orijinalini andıran ama göstermeci tarafı daha kuvvetli olan farklı bir hale getirdim. Oyunda bu haliyle kullanıldı.

Üçüncü sahne olan bizim kendi aramızda ‘sevişme sahnesi’ olarak nitelediğimiz “yapmakla olup bitseydi bu iş” sahnesi ise kadının hayvansılaştığı bir sahne idi. Gerek ses gerekse beden olarak hayvansı tonlar ve duruşlar içeriyordu. Macbeth’in cinayetten cayması, Lady Macbeth’in onu üstün çaba ve performans ile ikna etmesini gerektiyordu. Burada dişiliğini hayvansı bir biçimde kullanan Lady Macbeth ne yapıp edip Macbeth’i ikna etmeliydi. Çünkü içinde bulunduğu ihtiras bunu gerektiriyordu. Tüm bunlar sahnenin yüksek gerilim ve enerjiyle oynanması gerektiğinin göstergeleri idi. Kadının adamı, söylemlerinden de anlaşılacağı üzere, kendisinin kuvvetli olduğu bir yerden yakalaması gerekiyordu. Böyle bir erkeğe ancak cinsel yönden hükmedebileceğine dair olan kanaatimiz doğrultusunda sahneyi cinsel yolla ikna üzerine kurduk. Rejinin oyun kurgusu gereği Macbeth ve Lady Macbeth farklı fiziksel mekânlardaydılar. Bu sahnede kullanılacak teknik, fiziksel olarak temas halinde olmayan iki karakterin sevişmesinin sahnelenmesini olanaklı hale getirmeliydi. (Bütün oyun için bu teknik yaklaşıma ihtiyaç vardı.Çünkü oyunda Macbeth, Lady Macbeth’in rüyasının anlatıcısı ve rüyanın başkahramanı olarak farklı bir düzleme oturtulmuştu. Bu farklı düzlemi danışmanım, Macbeth’i perde arkasında gölgesiyle oynatarak yarattı.) Perde arkasındaki gölge Macbeth’i cinsel yolla iknanın bedensel iz düşümü için danışmanım benden bedensel malzeme bulmamı istedi. Kendisine sahneyi şınav çekerek oynadım. Şınavı seçmemin nedeni fiziksel etkisinin tıpkı sevişmeyi andırmasıydı. Gerek beden pozisyonu olarak gerekse nefes olarak uygun etkiyi yakalayabiliyordum. Danışmanımın da şınava onay vermesinden sonra, bu eylemle beraber Lady Macbeth’in cinayet planını anlattığı tiradı söylemem gerekiyordu. Danışmanım şınavla aynı ritimde söylediğim tiradı, şınavın iki katı hızla söylememi istedi. Olağanca hızıyla tiradı tam artiküle ile söylerken,çok daha ağır

ritimde tüm tirat boyunca sınav çekiyordum. Böylece zıtlıklar ve uyum bu sahne için de bu şekilde vücut buldu.

Aynı sahnede Macbeth'i kışkırtmak üzere erkekliğini sorgulayış bölümlerinde ise azgın bir hayvanı, vahşi bir kedinin saldırısını model alırken ses kullanımlarımda danışmanımın yönlendirmeleriyle tamamen gırtlak sesi kullandım. Tüm provalar boyunca bu sahnede ve oyunun bazı yerlerinde yoğun gırtlak sesi kullanımım zaman içinde evrilerek daha rahat ve mekaniksi çıkmaya başladı. Böylece oyunun sonlarına doğru oynanan 'ziyafet sahnesi'nde misafirlere karşı kraliçe söylemi ile kafa sessini kullanan Lady Macbeth, hemen akabinde Macbeth'e dönerek gırtlak sesiyle onun erkekliğini sorgulayabiliyordu. İki ses arasında zaman içinde rahatça gidip gelmeye başladım. Seste ve bedende kontrastları ortaya koymak ve geçişlerdeki yumuşaklık, ancak bol prova ile mümkün olmaya başlamıştı. İstenilen performansın bende çalıştığını görmek Grotesk üslubu nihayet deneyimleme zevkine dönüştü. Bunun yanı sıra düaliteyi performansla ortaya koyabilmenin bilgisi de uygulamalı olarak tecrübe edilmiş oldu. Böylelikle tezin üslubuna yönelik tüm deneyim ve bilgi beklentim de amacına ulaşmış oluyordu.

Sahne geçişlerinde, Macbeth'in konuşmalarının olduğu bölümlerde ya da Lady Macbeth yer değiştirecek olduğunda, Lady Macbeth'in ihtiyacı olan yürümler ve dönüşlerde daha önceden deneyimlediğim Tai Chi adımlarını kullandım. Meditatif hareketler ve beden kontrolü üzerine kurulu olan tai chi, ying yang felsefesini kendisinde barındırmasından dolayı bana göre oyunu bütünlüyordu.

Bir sonraki sahne ‘cinayete gidiş’ sahnesiydi ve bu sahnede Lady Macbeth ayin yapıyor ve Macbeth’e cinayet zamanının geldiğini haber veren çanı çalıyordu. provalar esnasında, bu çanın malzeme olarak pirinçten büyük bir zil olması düşünülürken,oyuncu arkadaşımın yine Tibet’te ayinlerde kullanılan metal kâseyi getirmesiyle oyunda kullanılmak üzere bu kâsede karar kılındı. Uzunca bir süre kâseden ses çıkarmak için çeşitli materyaller denedim. Bagetle vurdum, metalle vurdum, kısa ya da uzun birçok malzeme denedim. Macbeth’e verilecek işaret üç büyük hareketle üç vuruşu gerektiriyordu. Ancak provalarda dahi kâseyi ıskalamaktaydım. Danışmanım çokça çalışarak bu riski azaltmamı söyledi. Bense vuracağım maddeye kontrol sağlayamadığımı fark edince daha ağır olan pirinç bir tokmak buldum. Böylece bu sorunu aştım ve bir daha da ıskalamadım. Kâse ayinin önemli bir objesiydi. Gerek çıkardığı ses gerekse işlevi açısından değerince kullanılmasını istiyordu danışmanım. Kâse ile uzun zaman geçirdikten sonra kâseye hakim olabildim. Bu sahnede olduğu gibi birçok sahnede müzik kullanılıyordu. Girişten itibaren danışmanım müzikle ve müzikteki ritimlerle uyum içinde olmamı, bir yandan oynarken bir yandan da müziği dinlememi istiyordu. Yine bu sahnede müzik altı, ayin ritüeli gerçekleştirirken, müzikle uyumlu bedensel anlatım içerisindeydim. Burada ve tüm oyun boyunca kullanılan ışık ile anlatım desteklenmeye çalışıldı. Örneğin cinayet sahnesinde yoğun olarak kırmızı ışığın kullanımı ile kadının artık kan içinde yüzdüğünün anlatılması hedeflenmiştir.

Oyunun başlangıç anında kullanılan ışıkla da rüya içerisindeki Lady Macbeth’in puslu rüyasının atmosferi yaratılmıştır. Işık, karakterlerin psikolojisinden çok, durumu betimleyen unsurlardan biri olarak kullanılmıştır. İzleyici için durumun atmosferini sağlayan ışık, benim için de atmosferi kullanmamı ve hissetmemi kolaylaştırdı.

Cinayet sonrasında Macbeth'in kanlı elleriyle gelmesi ve planı tamamına erdirmek için Lady Macbeth'in işi yarım bırakan kocasından 'hançerleri' alıp cinayet mahalline gitmesi bölümünde, hançerler yerine kırmızı eldivenler kullanılmıştır. Macbeth'in elindeki kırmızı eldivenlerle sadece hançerler değil, Macbeth'in kana bulanmış elleri de simgelenmektedir. Aynı sahnede kapıların vurulması ile odalarına doğru korku ve tedirginlikle giden Lady Macbeth'in şaşkınlığı, her kapı çalışında "*Duyuyor musun? Vurdular yine. Hadi odamıza gidelim sevgilim, gel benimle.*" repliğini aynı tonda ve aynı yerden üç kez tekrar etmesi ile rüyadaki Lady Macbeth'in kafasına kazınan, her gece gördüğü rüyanın plak takılmışçasına tekrarının küçük bir göstergesidir.

Hemen arkasından gelen, taç giydikleri sahnede unvan almanın bir göstergesi olarak Lady Macbeth tacını ve kürkünü giyer. Kraliçenin tacı danışmanının isteğiyle acı biberlere benzeyen, aynı zamanda soytarı şapkasını andıran bir taç olarak dizayn edildi. Acı biber göndermesi ve soytarı şapkası, rejinin üsluba ve oyuna yaklaşımının bir ürünüdür.

Bir sonraki 'Banco sahnesi'nde ise sabit duran Lady Macbeth, tüm sahneye, Banco'nun ve Macbeth'in tüm konuşmalarına olduğu yerden sadece geçip giden Banco'yu başıyla takip ederek katıldı. Tüm olanları kafasında yeniden yaşayan Lady Macbeth, sanki her şeyi olduğu gibi tekrar yaşamaktaydı. Teknik olarak tüm sahneyi 45 derecelik bir açıyla başlatıp aksi yöne 45 derece kala bitirmem ve eşit zaman aralığında tamamlamam gerekti.

Lady Macbeth kraliçe olduktan sonra, daha önceden karar verildiği üzere umuma açık tüm alanlarda seçilmiş kraliçe söylemi olarak kafa sesini kullandı. Daha önce ilk olarak kral Duncan'a kafa sesiyle konuşan Lady Macbeth, bu tona sadece kraliçe olmanın verdiği eminliği ve üstten konuşma biçimini ekledi.

Ziyafet sahnesine gelindiğinde ses olarak törene katılanlara hitaben kafa sesini kullanırken, Macbeth'i kendisine gelmesi için uyardığında ise yine yılanı tıslamaları andıran gırtlak seslerini kullandım. Bu sahnede teknik olarak uzun soluklu kahkahalardan da yararlandım. Kahkahaların mekaniği Lady Macbeth'in kamuflej çabasını göstermekle beraber, bana oyuncu olarak bir eylemi uzatmak yolu ile eylemi performansa dönüştürme yolunda yeni kapılar açtı.

Sondan bir önceki sahne olan 'Hecate sahnesi'nde ise karı koca odalarında cinayetlerine cinayet planları eklerken, danışmanımın kurgusuyla oyunda başka bir karakter olarak ele alınan Hecate, Lady Macbeth'de vücut buluyordu. Lady Macbeth, cadılara tekrar gideceğini söyleyen Macbeth'in karşısında Hecate'liğe soyunarak, bir yandan her şeyi zaten kendisinin bildiğine ve planladığına gönderme yapıyordu bir yandan da, tüm gelişmelerinin ardından bozulan psikolojisini yarı alaycı biçimde ortaya koyuyordu. Burada kendini aynada seyrederek yanaklarını kırmızıya boyaması ve git gide tutarsızlaşarak tutunacak dallarının zayıflaması görülür. Paralelde Macbeth zaten yarı çıldırılmış, hayaletler görmektedir. Ancak biz bu sahneyi finalde Lady Macbeth'i ölümüne taşıyan sahne olarak kurduk. Lady Macbeth'i burada kendi durumuyla alay eden yarı şuursuz halinin sahnesi olarak görürüz. Hatırlamaya yönelik tüm bu anlatımların sonucunda final sahnesine gelindiğinde artık geçmiş zamanın izlerini değil , o an olduğu

yerden uykusunda, şuurunu yitirmiş kadının sayıklamalarını görürüz. Bu sayıklamaların kâbusa dönüşmesinin verdiği sıkıntıyı daha fazla kaldıramayan Lady Macbeth ölüme doğru sahneden çıkacaktır. Oyunun başında rejinin kurgusu olarak Macbeth tarafından sahneye atılan kırmızı yün yumağını yine aynı şuarsuzluk ve rüya hali içinde eline alan Lady Macbeth yün çilesini çözmeye başlar. Tüm bu çözme eylemi bana birçok metaforu hatırlatmakta. Kedinin önüne atılan oyun yumağı gibi, Macbeth de ortaya Lady Macbeth'in içinden çıkamayacağı sorunu ortaya koyar; sanki Macbeth, Lady Macbeth'in ölümünü planlayan perde arkasındaki kişidir. Nitekim danışmanım orijinal metinde yer alan, Macbeth'in ölümü ile ilgili sahneleri ya da söylemleri bizim metnimize katmayarak ve oyun sonunda bir anlatıcı edasıyla ölüme çıkan Lady Macbeth'in ardından perdenin arkasından çıkardığı anlatıcı Macbeth ile bunu kurgulamaktadır. Bunun yanı sıra yumak dert çilesini de sembolize edebileceği gibi, ışıkla birlikte kullanıldığında, her açılışında akan kanı da andırmıştır. Ben yumağı açarken içinden çıkamadığım, sonuna varamadığım bir problemi ya da labirenti yaşadım. O esnada çalan müzikle de bedensel teknik uyumu yakalamaya çalışmam gerekiyordu. Uyku sahnesindeki tüm söylemler yine zıt bir anlatım tekniği ile ortaya kondu. Şöyle ki; “Çık çık çık elimden korkunç leke” replikleri farkında olmadan ve bir sayıklama halinin içinden söylendi.

Oyunun en başında sahneye geceliği ile giren Lady Macbeth, elinde mektup, sehpasının başına giderek mum yakar. Bu mum tüm oyun boyunca sehpasında yanık durur. Oyun sonunda perdesinin arkasından çıkan Macbeth anlatıcı olarak :“Sön cılız kandil sön” repliklerinin sonunda mumu söndürür ve oyun sona erer. Demek istediğim şudur ki oyunda araçlar ve objeler yönetime hizmet etmek amacıyla ve yöntemin gerektirdiği şekilde ve gerektiği kadar kullanılmıştır.

4. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Macbeth'i danışmanımın önderliğinde gerçeküstü üslupla ve grotesk sahneleme biçimiyle ele almak işin başında bana oldukça heyecan verdi. Oyunculuk geçmişim ve eğitimimde bu alanda büyük bir boşluk vardı. Master eğitim programım boyunca, bu alanda örnekler görmüş ve deneyimlemiş olsam da, yeterli değildi. Tezimi bu üslupla deneyimleyerek daha fazla bilgi birikimine sahip olmayı hedefliyordum. Danışmanımın ilgilendiği sahneleme tekniğinin “grotesk anlatım” olduğunu biliyordum. Macbeth'i kendisiyle çalışma fikri benim için heyecan verici oldu. Bu alanda tecrübeli bir yol gösterici ile birliktelik, üslubu ilk elden öğrenme fırsatı ve özellikle en sevdiğim oyun yazarı olan William Shakespeare'i gerçek üstü üslupla oynayacak olmam benim için iyi bir fırsattı. Büyük bir ilgi ve alaka ile tezime başladım. Bir yılı aşkın süre boyunca gerek dramaturjik olarak gerekse grotesk performans olarak yaptığım çalışmaların ve sahnelemenin neticesinde, gerçek üstü anlatım ya da grotesk oyunculuk hakkında oldukça fikir sahibi olduğumu söyleyebilirim. Böyle bir çalışmaya girdiğimde bedenime ne olacağını, benden oyun için neler beklendiğini biliyorum. Bu tarz bir çalışmaya girecek oyuncunun ritim, beden ve ses konusunda yeterli kondisyona sahip olması gerekmektedir.

Gerçekçi oyunculığa ait beden ve ses kullanımının ezber bozan bir yaklaşımla ele alan grotesk yaklaşım, alıştığım ifade biçimlerini ters yüz ediyordu. Hemen her anlatımda fenomen olanı bulup ifade etmeye çalışıyor ve danışmanım tarafından da buna yönlendiriliyordum. Bu durum her ifadeyi, çok yüksek bir yerden yorumlamayı gerektiriyordu. Öncelikle düşünce olarak bu yaklaşımı algılamam gerekti. Daha sonraki

provalarda ise yavaş yavaş üsluba uygun oyunlar geliştirebildim. Tarzı çok etkileyici ve eğlenceli bulsam da son derece kontrol istiyor olması beni her alanda diken üstünde tutuyordu. Her eylemimin belli noktalara belli aralıklarla ve kesinlikle belli bir ritim üzerine oturtulmuş olması ve ses tonumun, vurgularımın ise danışmanımın kurduğu notalar üzerine kurulu olması müthiş bir dikkat gerektiriyordu. Tek bir aksaklık sahnenin üslubunu bozuyordu. Benim için yorucu olduğu kadar “grotesk disiplin” i algılamak açısından çok verimli bir dönem olmuştur. Daha önceden bir sahneyi oynamaya yönelik yaklaşımım “gerçekçi üslup” a dayanıyordu. Sahneleri bu bakış açısından ele almak yerine, tersinleme yöntemini kullanmaya başlamak benim için çok yeni bir bilgiydi. Karaktere ait duygu ya da düşünceleri her zaman anlattığım yerden değil de tam zıttından anlatma yaklaşımı, oyuncu olarak bende ifade arayışına neden olmuştur. Bu arayışlar ve buluşlarım oyuncu olarak yorumumu zenginleştirdi. İfade perspektifime perspektif kattı.

Simgesel anlatımın inceliklerini kapsayan çalışmamız boyunca oyunculukla simgelemenin nasıl olabileceğini görmüş olmak da bana anlatım açısından zenginlik katmıştır. Tonlamalarım ya da hareketlerimde simgesel anlatımı kullanabilmek çok önemli bir bilgi oldu benim için.

Provalar süresince sesimi farklı yerlerden (gırtlaktan ve kafa sesinden) kullanmaktan dolayı, sesimde daha önce farkına varmadığım tonlar ve bu tonlarda hâkimiyet sağlama olanağım gelişti. Beden kullanımındaki geniş olanakları mümkün kılmak ise bedenin kullanım kapasitesine ve kondisyonuna dayanıyordu. Bu sebeple geçmişten edindiğim bilgileri yerli yerince değerlendirmek ve bedeni diri tutmak her zaman alıştığım prova biçimlerinden farklı olarak, oyuncu malzememi daha da kıymete

bindiriyordu. Grotesk üslupla oynanacak bir oyunda yer alacak oyuncuların kişisel malzemesi zengin, bedensel yapabilirlikleri kuvvetli, kesinlikle ritim duygusu olan ve ses kullanımı geniş oyuncular olması gerektiğini düşünüyorum. Ayrıca her olguyu tam zıttıyla düşünüp, “zıddından var etme” yaklaşımını da düşüncesinde oturtmalı, buluşları bu yönde olmalıdır. Bol tekrar ve bol prova ile hareketlerin mekaniği, bedensel dışa vurumu mükemmel bir şekilde yerine oturmalıdır. Bu gözlemimi, kendi yeterlilik ve yetersizliklerimden yola çıkarak yapabildim. Bir daha böyle bir çalışmaya katılacak olursam beni nasıl bir sürecin beklediğini bildiğimi söyleyebilirim.

EKLER

EK 1. Macbeth Performans, Oyun Metni

MACBETH PERFORMANS

MEKTUP SAHNESİ

LADY MACBETH

Sevgilim

MACBETH

Tam zafer günü geldi buldular beni.

Bildiklerinin insanüstü bir bilgi olduğunu su götürmez kanıtlarla biliyorum.

Onlara daha başka şeyler sormaya can atıyordum; ama birden...

LADY MACBETH

Havada eriyip yok oluverdiler.

MACBETH

Ben daha şaşkın bakıp dururken kraldan haberciler geldi,

Beni Cawdor beyi diye selamladılar.

LADY MACBETH

Cawdor?

MACBETH

Az önce de üç cadı beni bu ünvanla selamlamışlar,

Hemen arkasından da:

‘Selam sana, yarının kralı!’ demişlerdi.

LADY MACBETH

Yarının kralı!

Gelin cinlerim,kana susamış cinlerim!

Gelin alın benden kadınlığımı;

MACBETH

Bunları sana hemen yazıyorum ki, sen

LADY MACBETH

Katılaştırın, taşlaştırın beni tepeden tırnağa.

MACBETH

Benim şan ve şeref ortağım,

Sevinç payını eksik tatmayasın;

Yarın ne olacağımı bir an önce bilesin.

LADY MACBETH

Öyle koyulaştırın ki kanımı,

Merhamet işleyemez olsun içine!

Sarsmasın korkunç kararımı;

Aman vermeyin bana işim bitinceye dek!

MACBETH

Tüm bunları içinde sakla ve Tanrıya emanet ol!

LADY MACBETH

Tanrıya emanet ol!

Gelin cinayet elçileri, gelin neredesiniz

Glamis beyi dediler oldun; Cawdor beyi dediler oldun;

Öbür dediklerini de olursun...

Ama tabiatına güvenim yok;

Fazla insan sütü emmişsin,

En kestirme yoldan gidecek yürek yok sende.

Yükselmek istemesine istiyorsun;
İçinde hırs yok değil;
Taş gibi de bir yüreğin olmalı yanında,
O yok sende.
Siz ey varlığın göze görünmez kötülük yılanları,
Gelin sarın memelerimde kadınlığımı,
Zehre çevirin sütümü! Sen de gel, karanlık gece;
En kara cehennem dumanlarına sarın da gel,
Gel ki görmesin açacağı yarayı
Keskin hançerimin gözü bile.
Karanlık göklerden hiçbir ışık sızıp da
“Dur! Vurma!” diyemesin bana!
Sen kalk gel buraya,
Gel ki var gücümü söz edip akıtayım kulaklarından içeri
Macbeth.
Macbeth?

(Macbeth girer)

Koca Glamis beyi! Şanlı Cowdor beyi!
Yarın o beylerinde beyi kral Macbeth! Kocam!
MACBETH
Sevgilim! Canım benim! Kral buraya geliyor bu gece.
LADY MACBETH
Ne zaman gidecek?

MACBETH

Yarın gitmek niyeti.

LADY MACBETH

Ne zaman gidecek?

MACBETH

Yarın

LADY MACBETH

Hayır; güneş hiçbir zaman

Öyle bir yarın görmeyecek.

Yüzün, beyim, yüzün bir kitaptır unutma;

İçinde korkulu bir şeyler okuyabilir insan.

Bakışın, ellerin, dillerin gülsün;

Yüzünden lekesiz bir çiçek ol,

İçinden zehirli bir yılan.

Üst tarafını bana bırak.

Büyük iş bu gecenin işi.

DUNCAN' IN GELİŞ SAHNESİ

DUNCAN SES

Üstümüze düşen bir sevgi yük olur bazen bize:

Yine de sevgi diye hoş görür, şükrederiz.

Onun için siz de şükredin Tanrıya ve bizlere

Size böyle yük olduğumuz için!

LADY MACBETH

Gördüğümüz bütün hizmetleri birer birer
Yeniden, tekrar tekrar da görsek
Yine de cılız, zavallı kalır hepsi
Efendimizin bu eve yağdırdığı şereflere karşı.
Ömrümüz boyunca size keşişler gibi şükretmeliyiz.
Eski yeni o kadar iyiliğiniz var ki bize.

DUNCAN SES

Güzel ve soylu bayan,
Sizde misafiriz bu gece.

LADY MACBETH

Biz kullarınızın varı yoğu, adamları, hatta canları,
Sizin bir emanetinizdir bizde.
Her an, her şeyimiz efendimizin emirlerinde.
Hoş geldiniz.

SEVİŞME SAHNESİ

LADY MACBETH

Koca Glamis beyi! Şanlı Cowdor beyi!
Yarının kralı yüce Macbeth! Kocam!

MACBETH

Neden yok onu öldürmem için,
Beni mahmuzlayan tek şey, kendi yükselme hırslım;
O da bir atlayış atlıyor ki atın üstüne

Öbür tarafına düşüyor, eğerde duracak yerde.

LADY MACBETH

Kral Macbeth!

MACBETH

Kalsın bu iş, gitmeyelim daha ileri.

Şana şerefe boğdu beni.

Öylesine ün saldım ki şimdi

LADY MACBETH

Giyinip kuşandığın umut sarhoş muydu yoksa?

MACBETH

Taze taze tadalım bunu, bayatlamadan.

LADY MACBETH

Uykularda mıydı şimdiye dek?

Uyanınca ürktü anlaşılan,

Yemyeşil, sapsarı kesildi,

Renk renk hayaller kurarken!

MACBETH

Kalsın bu iş

LADY MACBETH

Sevgini de böyle bileceğim bundan sonra:

İstemekte yiğit, yapmaya gelince korkak, öyle mi?

MACBETH

Yapmakla olup bitseydi bu iş

LADY MACBETH

Çaresiz kedi misali:

Balık ağzıma gelsin, ama ayağım suya değmesin.

MACBETH

Yapmakla olup bitseydi bu iş,

Hemen yapardım, olup biterdi!

Gitmeyelim daha ileri

LADY MACBETH

Erkek misin değil misin sen?

MACBETH

Sus!

LADY MACBETH

Erkek misin değil misin sen?

MACBETH

Sus!

LADY MACBETH

İstemekte yiğit,yapmaya gelince...korkak! Korkak! Korkak!

MACBETH

Yeter, sus artık!

Bir insana yaraşan her şeyi yapmaya varım.

Ondan ötesini yaptım mı insan olmaktan çıkarım.

LADY MACBETH

Öyleyse hangi hayvan yazdırdı sana bana yazdıklarını? Hangi hayvan?

O zaman insandın asıl,

Yapmaya yüreğin olduğu zaman.

Daha ileri git şimdi, daha ileri!...

MACBETH

Acımak yeni doğmuş bir çocuk olur çırılçıplak.

LADY MACBETH

Ben çocuk büyüttüm, bilirim nedir tadı

Sütümü emen bir yavrunun. Öyleyken,

Mememi çeker alırdım dişsiz damaklarından,

Beynini ezerdim kendi yavrumun,

Senin ettiğin yemini etmiş olsaydım.

Ama sen yoksun... yoksun!

Sen kendi elinde değilsin.

MACBETH

Ya başaramazsak?

LADY MACBETH

Başaramazsak ne demek?

Bak nasıl oluyormuş başarmak

Hele Duncan bir yatsın,

Derin uykulara dalsın

İki adamını öyle yedirir içiririm ki

Bir duman kalır kafalarında

Akıl yerine de bir imbik!

Körkütük sızdı mı nöbetçiler

Ölü domuzlar gibi,

Bekçisiz kralı haklarınız sizinle.

Adamlarına yükleriz bu korkunç cinayeti.

Başaramazsak ne demek?

MACBETH

Sen yalnız...

LADY MACBETH

Her şeyi bana bırak

Gel sevgilim

Yeter ki yüreğini gergin tut sen

Gergin tut yüreğini...

MACBETH

Sen yalnız...

LADY MACBETH

Koca Glamis beyi, şanlı Cowdor beyi

Daha ileri git şimdi

Daha ileri!

Selam sana yarının kralı, yarının kralı selam sana ..aahh!

MACBETH

Sen yalnız erkek çocuk doğur!

Yalnız erkek hamuru yoğurmalı

Bu amansız gücün senin.

Haydi kraliçem,

Gel gidelim, en tatlı yüzümüzle

Boyayalım gözünü herkesin;
Kalleş bir yüreği kalleş bir yüz gizlesin,
Yalancı bir yüreğin içindekini.

LADY MACBETH

Yalancı bir yüreğin içindekini.

CİNAYET SAHNESİ

MACBETH

Saygı değer yüce kralımız;
Büyüğümüz Duncan'ı,
Değerli komutanlarını ve
Tüm konuklarımızı şükranla selamlarız.
Efendimiz hoş geldiniz !
Büyük ve yenilmez; ölümsüz krallığımızın şerefine

DUNCAN SES

Macbeth!

Öyle yükseklere tırmandın ki
Armağanlar kanatlı da olsa ulaşamaz sana
Keşke ölçüleri aşmasaydın da böyle
Seni değerince ödüllendirmek elimde olsaydı.
Her şeyi versek azdır sana
Ve böylece Cowdor beyliği senindir.
Sen yüreğime diktiğim bir fidan gibisin.
Geliştirip büyötmeye çalışacağım seni.

Ve biliyorsunuz...

Bizden sonra taht en büyük oğlumuz Malcom'undur.

Aslan Cowdor beyim, hoş geldin.

MACBETH

O kadar bekleyemem

LADY MACBETH

Bekleyemezsin!

MACBETH & LADY MACBETH

Yıldızlar, kapayın gözlerinizi!

Hiç bir ışık sızmasın

İçimdeki derin, karanlık isteklere

Uysun: insin gece!

MACBETH

Herkes uyudu...

Cadılar başlamıştır şimdi büyülerine

Soluk yüzlü tanrıçaları

Hecate'yi çağırıyorlardır.

Ve cinayet;

İskelet suratlı cinayet!

LADY MACBETH

Uğursuz zangoç!

Bizimki işe girişmiş olmalı.

Nöbetçiler sızmış körkütük,

Öyle bir toz kattım ki içkilerine

Ölümle hayat cenkleşiyordur şimdi.

İşte;

Hazır Macbeth'in içkisi: Güç iksiri!

Öyle bir şey koyarım ki içine,

Coşturur ateş verir içene.

Tekir kedi tam üç kez miyavladı

Kirpi üç kez fısladı, bir kez tısladı

Guguk kuşu vakittir vakit dedi

MACBETH

Bir hançer mi önümde gördüğüm

Yoksun elimde; ama görüyorum seni...

Gel sarsın elim seni

LADY MACBETH

Yeter ki yüreğini gergin tut sen...

MACBETH

Gideceğim yeri gösteriyorsun bana

Ve kullanacağım silahın ta kendisi

LADY MACBETH

Bir an önce giy başına kaderin giydirmek istediği tacı;

Bir an önce...

Yarının kralı!

Daha ileri git şimdi; daha ileri!

MACBETH

Şimdi her şey ölü gibi.

Perdelere bürülü uykuya kötü rüyalar sarmış

Acımak!

Gece ne sularda?

LADY MACBETH

Ay battı!

MACBETH

Gün doğmadan her şey biter.

LADY MACBETH

Sus! Baykuş öttü. Uğursuz zangoç

(çanı çalmaya başlar / 1. Vuruş)

Koca Glamis beyi

(2. Vuruş)

Şanlı Cowdor beyi

Yarın o beylerin de beyi;

Yüce kral Macbeth!

(3. Vuruş)

MACBETH

Gidiyorum bitti iş

Hadi diyor çanın sesi

Sen işitme Duncan.

Çünkü çan sesiyle, ya cennete gideceksin, ya da cehenneme...

CİNAYET SONRASI

MACBETH

Kimseler uyumasın artık!

Macbeth uykuyu öldürdü.

Uyumayın artık...

Glamis uykuyu öldürdü.

Onun için...

Macbeth'e uyku yok artık.

LADY MACBETH

Git biraz su bul; yıka şu elindeki pis tanığı.

MACBETH

Bir sesler duydum.

LADY MACBETH

Hançerleri götür geriye: Uşakların üstüne de kan sür.

MACBETH

Tanrım bizi koru diye haykırdı biri öteki amin dedi,

Ben diyemedim.

LADY MACBETH

Durma bunların üstünde o kadar

MACBETH

Evet, ama neden amin diyemedim.

Tanrıya sığınma isteği yakarken içimi?...

LADY MACBETH

Böylesine düşünmeye gelmez bu işler

Aklını kaçıtır insan

(Kapı vurulur.)

Hadi git!

MACBETH

Dayanamam bir daha görmeye

LADY MACBETH

Ne gevşek yüreğin varmış; ver bana hançerleri...

Uyuyanlar ve ölüler birer resimdir yalnızca!

Umacı resimleri çocukları korkutur yalnız

(Kapı vurulur tekrar)

MACBETH

Kapılar mı vuruluyor bir yerde?

Nedir bu eller? Gözlerimi oyuyor bu eller!...

Koca Poseidon'un bütün denizleri yıkayabilir mi bu elleri?

LADY MACBETH

Bak işte seninkilerin renginde benim ellerimde

Biraz su siler götürür bu işi.

Ne kolaymış görürsün. Yüreğin gevşedi biraz, o kadar.

(Kapı sesi)

Duyuyor musun? Vurdular yine

Hadi odamıza gidelim sevgilim

Gel benimle

DIŐ SESLER

-Cinayet! Korkunç felaket! Cinayet!

-Kralı öldürdüler!

-Duncan'ı öldürdüler!

-Macbeth hırsından kendini tutamayıp kralın uŐaklarını öldürmüŐ

-Onların başucundaymıŐ ĉünkü katil hançerler ve
suratları kan içindeymiŐ

-Kralı öldürmüŐler! Kim?

-Macbeth'in öldürdükleri Kim? .

-Duncan'ın oğulları kaçmıŐ

-Kral'ın oğulları kaçmıŐ!

LADY MACBETH

Ne oluyor? Nedir bu kızılca kıyamet? Söyleyin!

Söylesenize!

Eyvahlar olsun ne felaket!...Bizim evimizde hem de!

DIŐ SESLER

-Bu durumda...Katil onlar!

-Bu durumda Kral Macbeth!

-Kral, Macbeth!

-Yeni kral Macbeth!

-İSKOÇYA KRALI MACBETH!

(Macbeth ve Lady Macbeth krallık tacı giyerler)

-KRALLIK MÜZİĞİ-

BANQUO SAHNESİ

MACBETH

Kraliçem!

LADY MACBETH

İş kral olmakta değil Macbeth;

Kral olup sağ kalmakta!

MACBETH

Banquo ! Banquo'dan korkumuzun kökleri derin...

LADY MACBETH

Yaradılıştan kralca bir yanı var

MACBETH

Asıl korkulacak yanı da o

LADY MACBETH

Yürekli adam, üstelik akıllı ve yiğit!

MACBETH

Çürük tahtaya basmadan yapar yapacağını

Kraliçem !

İşte çağıracağımız başmisafir

Banquo!

LADY MACBETH

Unutulsa bir boşluk duyardık.

Büyük şölenimizde eksik kalırdı her şey!

MACBETH

Bu akşam bir tören yemeğimiz var, biliyorsunuz;

Sizin de bulunmanızı dileyeceğim...

BANQUO SES

Emredersiniz devletli efendimiz

MACBETH

Baba katillerinden biri İngiltere'ye öbürü İrlanda'ya sığınmış...

Olmayacak şeyler anlatıyorlarmış herkese

Ama yarın konuşuruz bunları.

LADY MACBETH

Şölenimizi kaçırmayın sakın Banquo...Hoş cakalın.

BANQUO SES

Kaçırmam efendimiz

MACBETH

Oğlunuz Fleance'da geliyor mu sizinle ?

BANQUO SES

Geliyor efendimiz, hoş cakalın

MACBETH

Demek Baquo'nun soyu için kana buladım elimi

Onlar için vicdan azaplarına boğdum uykularımı

Banquo'nun tohumları kral olsun diye şeytana sattım canımı!

Yo yo! Öyle olacağına çık, ey kader, çık karşıma!

Dövüş öldüresiye benimle!

Banquo benim düşmanım. Yaşadığı her an hayatıma çevrili bir hançer.

Banquo ölmeli. Oğlu Fleance'de paylaşmalı bu kaderi.

LADY MACBETH

Neniz var sevgili kralım? Niçin yalnız kalıyorsunuz?

Bırak canım kralım, bırak bu asık yüzü.

Keyifli, neşeli ol bu gece misafirlerinle

MACBETH

Unutma ki Banquo sağ henüz, oğlu Fleance sağ...

LADY MACBETH

Düşünmeyin artık bunları.

Hem ölmezlik senedi yok ya ellerinde

MACBETH

Evet, iyi ki yok; ölebilirler. Keyfine bak öyleyse.

Gübre böceği, uyku serpmeden karanlığa yaman bir iş görülecek dünyada.

LADY MACBETH

Nedir görülecek iş?

MACBETH

Sen masum bilmezliğinle kal bir tanem

İş bitirilince alkışlarsın...

LADY MACBETH

Gel ey gece, bağla gözlerini yumuşak yürekli gündüzün,

Görünmez kanlı ellerinle yırt at

Kötülükle başlayan kötülükle sağlamlasır

MACBETH

Hadi artık sevgilim, gel benimle...

Napalım,yüzümüzü bir maske gibi takalım yüreğimize...

ZİYAFET SAHNESİ

MACBETH SES

Yüzünde kan var senin

KATİL SES

Banquo'nun kanıdır efendimiz

MACBETH SES

Görüldü mü hesabı?

KATİL SES

Evet efendim.

Gırtlığına yedi bıçağı, başında yirmi bıçak yarasıyla hemde.

LADY MACBETH

Kralımız, misafirleri böyle bırakmak olmaz

Ziyafet verildi mi candan verildiği söylenecek

Buyrun oturun.

MACBETH

Sevgili Banquo'muz da katılsaydı bize ne iyi olurdu

Sofrada yer yok!

LADY MACBETH

Buyrun. İşte yeriniz hazır kralım

MACBETH

Nerde?

Kim yaptı bunu!...

Beni gösterme öyle, kanlı başını sallayıp

LADY MACBETH

Kalkmayın, siz devam rica ederim.

Genç yaşından beri böyledir kralımız

Erkek misin değil misin sen!

MACBETH

Erkeğim elbet!

Şu benim gördüğümü şeytan bile görse sararır korkudan!

LADY MACBETH

Bırak bu saçmaları!

Korkudan hayal görmeye başladın yine.

Ayıptır, ayıp! Nedir o yüzünün hali?

Nedir o baktığın şey? Bir iskemle yalnızca.

MACBETH

Bak ne olursun bak! Gör işte!

Ben eğer bensem, gördüğümde oydu!

LADY MACBETH

Delirdin mi sen? Yitirdin mi büsbütün kendini?

Yazık sana! Utanır insan!

Lütfen oturun! Siz aldırmayın.

MACBETH

Sevgili dostlarım. Bana şaşkın bakmayın öyle

Bir garip dert bu, beni tanıyanlar için önemsiz.

Siz devam edin. Şarap verin bana doldurun.

Sağlığına içiyorum, tüm sofranın ve aramızda eksik dostumuz Banquo'nun.

O da aramızda olsaydı keşke.

MACBETH & LADY MACBETH

Ona ve herkesin sağlığına!...

MACBETH

Çekil! Git karşımdan! Git, toprak gizlesin seni

Kanın kurudu senin, ilik yok artık kemiklerinde.

LADY MACBETH

Aldırmayın beyler, olağan bir şey sayın bunu.

MACBETH

Çekil git, pis hortlak! Uydurma surat, çekil git!

LADY MACBETH

Beyler, oturun rica ederim, kalkmayın

Keyif bırakmadınız kimsede, yazık sana! Utanır insan!

MACBETH

Kendi kendimden ürkütüyorsunuz beni,

Bu gördüğüm şey nasıl korkudan bembeyaz eder de beni,

Yakut renginde kalır yanaklarınız?

DAVET SONRASI GECE SAHNESİ

MACBETH

Gece ne sularda? Sabaha çok var mı?

LADY MACBETH

Cenkleşiyorlar. Gece mi sabah mı belli değil.

MACBETH

Macduff! Macduff kulak asmıyor bizim çağrımıza.

Ne diyorsun buna?

LADY MACBETH

Adam yollamış mıydınız kendisine?

MACBETH

Adam da yollayacağım.

Her birinin evine bir gözcü koydum.

Yarın cadı kardeşler gideceğim.

Ne var Hecate? Hayrola gergin görünüyorsun?

LADY MACBETH

Sizi cadı karılar sizi.

Siz nasıl Macbeth'le anlaşır da bana haber vermezsiniz bu şeytanlıkları.

Ben ki Hecate, bu işlerin başıyım.

Gidin Acheron kıyısında bulun beni.

Gün doğarken Macbeth gelecekmiş oraya.

MACBETH

Engel tanımam artık kendi çıkarımın önünde.

Öylesine kan içinde yüzüyorum ki artık

Geri gitsem de bela, ileri gitsem de.

LADY MACBETH

Size gerekli olan uyku

Her canlıyı dinlendiren uyku.
Macbeth geliyormuş falına baktırmaya
Kap , kazan, büyü müyü, hazırlayın neniz varsa
Ben uçuyorum karanlıklara
Ayın kıyısında sarkan, bir damla var büyü, duman duman.
Onu kapacağım yere düşmeden.
O damla girdi mi bizim tezgâha,
Öyle cinler çıkacak ki içinden,
Girip beynine, düşlerine, belaya saracaklar başını.

UYKU SAHNESİ

MACBETH

Gece ne sularda?

Ay battı.

Gün doğmadan her şey biter.

(Lady Macbeth gecelikle girer.)

MACBETH

Gözleri açık. Açık ama içerden kapalı.

Duncan öldü ve gömüldü.

LADY MACBETH

Çık!

MACBETH

Uşaklar da öldü!

LADY MACBETH

Çık!

MACBETH

Banquo öldü ve gömüldü!

LADY MACBETH

Çık! Çık elimden, korkunç leke çık diyorum sana.

Leke var şurada hala.

(Çan sesi)

Bu bir...bu iki, tamam. Hadi şimdi!

MACBETH

Hele Duncan bir yatsın. Derin uykulara dalsın. Kralı haklarınız seninle

LADY MACBETH

Sus!... Sus!

Bir ses var. Baykuş öttü. Uğursuz zangoç.

Cehennem ne karanlıkmiş!

MACBETH

Bir an da olsa bu dünyayı kazanıvermek.

Zaman denizinin bir kumsalı olan bu dünyayı.

Öbür dünyayı gözden çıkarır insan.

Ama bu işlerin burada görülüyor hesabı.

LADY MACBETH

Yazıklar olsun! Bir kral korkar mı hiç?

Kimin haddine bizden hesap sormak?

MACBETH

Uyumayın artık! Uyumayın sizde! Macbeth uykuyu öldürdü!

LADY MACBETH

Bir ihtiyardan bu kadar kan akacağı kimin aklına gelirdi?

Nedir bu? Hep kirli mi kalacak bu eller?

Çık çık çık lanetli leke!

Ne diye korkuyorsun bilinmesinden?

Yazık koca kralım benim!

Git yat git yat. Kapı vuruluyor, hadi ver elini bana.

Biraz su siler götürür bu işi, ne kolaymış görürsün.

Fife beyinin bir karısı vardı? O şimdi nerde?

Çocukları nooldu? Off! Yeter artık.

MACBETH

Korkunç!

LADY MACBETH

Böylesine düşünmeye gelmez bu işler

Aklını kaçıtır insan.

MACBETH

Düşünmesede kaçıtır Lady!

LADY MACBETH

Ellerini yıka, gecelik hırkanı giy! Sapsarı kesilme böyle,

Banquo gömüldü diyorum sana, mezarından çıkamaz Banquo.

Kan kokuyor hala şurası:

Arabistan'ın tüm kokuları temizleyebilir mi bu elleri!

Çık! Çık diyorum sana!

Of, yeter artık! Yeter!

MACBETH

En kestirme yoldan gidecek yürek yok sende.

Daha ileri git şimdi, daha ileri!...

Ergeç ölecekti kraliçe

Ergeç söylenecekti bu söz

Yarın, yarından sonra bir yarın bir yarın daha.

Sürüp gidiyor günden güne küçük adımlarla.

Sön, cılız kandil, sön!

Hayat dediğin ne ki:

Yürüyen bir gölge, bir zavallı kukla bu sahnede

Bir saat boy gösterip, boyun kırıp gidecek!

Bir aptalın anlattığı bir masal bu.

Kuru gürültüler, deli saçmalarıyla dolu.

Kaynakça

1. Ersoy,N. (2000) Semboller ve Yorumlar, İstanbul:Dönence yayınları.
2. Wilkinson, K. (2010) Kökenleri ve Anlamlarıyla Semboller ve İşaretler, İstanbul: Alfa
3. Lings, M. (2001) Shakespear'in Kutsal Sanatı, İstanbul: Ayışığı kitapevi
4. Kazım Mirşan'ın Tespitleri / Yılan Kültü
(<http://www.angelfire.com/tn3/tahir/trk93a.html>)
5. http://www.blogcu.com/sargon/Adem_ve_Havva
6. http://www.blogcu.com/sargon/Adem_ve_Havva
7. <http://sargon.blogcu.com/>
8. Geçmişten Günümüze Yılan Kültü / yazan Natan
<http://www.turandursun.com/forumlar/member.php?s=7c1ae675af2f38c3293cd7b074ba82c8&u=7800>
9. Yılanın evrimi; <http://www.bilgipasaji.com/forum/kesifler-amp-buluslar-359/18522-yilanin-evrimi.html>
10. Yılan Kültü <http://www.angelfire.com/tn3/tahir/trk93b.html>
11. Yılan Sembolü, Sarah F. Gordon <http://www.theosociety.org>
12. Akira Kurosawa / Kanlı Taht (Macbeth)
13. Boleyn Kızı / Other Boleyn Girl / Justin Chadwick
14. Elisabeth / Shekar Kapur
15. Aşık Shakespeare / Shakespeare In Love / John Madden
16. Çinlilerin Gölge Boksı “TAIJIQUAN”/ M.Harun Soydan, “ Marvin Smalheiser'den çevrilmiştir.”, www.vadiruhu.com/kung-fu.html

17. Tao, Ying & Yang & Çevre Bilimi (Denge) / Emin Boztepe

<http://www.ebmas.net/dateien/theo-arbeiten/emin/Science-tuerkisch.pdf>

EVİRİM SOLMAZ - WILLIAM SHAKESPEARE'İN MACBETH OYUNUNUN
LADY MACBETH KARAKTERİ TEMELİNDE YORUMU VE ÇALIŞMA
SÜRECİ - FİLM VE DRAMA BÖLÜMÜ / OYUNCULUK - İSTANBUL, 2011